

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

Так 30 вересня 1668 року судили Хвеська Киктя, який, будучи п'яним, у сварці вбив Семена Крилівця. Суд присудив Хвеська «карності смертельній, четвертуванням». 18 листопада 1667 року суд розглядав справу Сави Пашенка, який в нетверезому стані вирішив переспати з дружиною товарища, Вівдею Петренко. На суді, Пашенко спочатку відмовлявся, але потім був вимушений зізнатися. За намір згвалтувати жінку й за збезчечення гідності свого товарища, Декретом було проголошено, що Пашенко «має бит каран горлом», тобто страчений. У протоколі зазначено, що вирок приведений в дію. Потрібно сказати, що справа не описана точно, адже спочатку мова йде про зраду, але врешті-решт Пашенка судили за гвалт.

Як видно, в ті часи Коронне законодавство було доволі суворим, однак це не зменшувало кількості злочинів.

Ми розглянули Актіві книги Полтавського городского уряду, в контексті відзеркалення ними Литовського статуту. Дослідивши книги, ми бачимо, що вони є справді надзвичайно важливим джерелом з дослідження судової практики на Полтавщині.

Література:

1. histpol.narod.ru – Полтава. Історичний нарис. – Електронний ресурс. Режим доступу : URL : http://histpol.narod.ru/books/poltava_hist_essay/003.htm
2. Актіві книги Полтавского городского уряда XVII века. Справи поточныя 1664-1671 годов / Под ред. Модзалевского В. Л. – Чернигов: ПУАК, 1912. – Вып. 1. (справи, 9, 79, 80, 112)
3. Актіві книги Полтавского городского уряда XVII века. Справи вычистыя 1664-1671 годов / Под ред. Модзалевского В. Л. – Чернигов: ПУАК, 1912. – Вып. 2.
4. Актіві книги Полтавского городского уряда XVII века. Справи вычистыя 1672-1690 годов / Под ред. Модзалевского В. Л. – Чернигов: ПУАК, 1914. – Вып. 3.
5. Левицький О.И. «Очерки народной жизни въ Малоросии во второй половине XVII ст.» – Київ, 1902. – 158 с.
6. Статут Великого князівства Литовського 1588 року – розділ 14, артикул 11 Електронний ресурс. – Режим доступу: URL : <http://starbel.narod.ru/statut1588.htm>
7. Юридична енциклопедія – під ред. Шемшученко Ю. С. – Київ, 1998. – 668 с.

Павлюк А. П.

(наук. кер. – проф. Стрілець В. В.)

студент I курсу Полтавського юридичного інституту НЮУ імені Ярослава Мудрого

ПОМИЛКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

На сучасному етапі державотворення України постає багато питань щодо доцільності та правильності прийнятих рішень керівною верхівкою країни. Задати прогресивний напрямок розвитку зможуть лише обдумані

та послідовні реформи, у той час як квапливі та не досить обгрунтовані перетворення призведуть не тільки до негативних змін у суспільстві, а навіть до втрати державності. На жаль, така доля спіткала Україну під час правління Центральної Ради в часи українського національного руху. Для того, щоб не допустити подібних помилок, варто врахувати досвід минулого історичного періоду, а відтак у нашому дослідженні спробуємо висвітлити негативні аспекти діяльності Центральної Ради в різних сферах суспільного життя.

Центральна Рада – однопалатний парламент України, створений 4 березня 1917 року внаслідок української демократичної революції, яка була відголоском російської лютневої буржуазно-демократичної революції і подальших подій: приходу більшовиків до влади і розв'язанням війни між двома ворогуючими таборами (червоноармійцями та білогвардійцями). Своїми прагненнями і вчинками вона передала нащадкам нову героїчну добу разом з її успіхами та невдачами. Вивчаючи діяльність Центральної Ради варто звернути увагу що її заходи в політичній, економічній, аграрній сферах не виправдали сподівань як усього населення так і самих політичних лідерів, а одже вважаються помилковими.

Багато вчених стверджує що однією з найбільших причин поразки Центральної Ради було її недалекоглядне і досить примітивне політичне бачення ролі німецьких окупаційних військ на території України. Так, за словами відомого історика В. Смоля: „Провідні діячі УНР справді вважали себе господарями становища й розцінювали німецьку військову присутність як суто технічну акцію, з допомогою якої вдалося позбутися більшовиків і яка не матиме якогось помітного впливу, принаймні, на внутрішню політику УНР” [1, с. 231]. Насправді ж, повернувшись разом з окупаційними військами, Центральна Рада та її уряд не спроможні були працювати в належному режимі, а напряму підпорядковувались волі своїх „союзників”.

Продовжуючи аналіз прорахунків у діяльності верхівки, потрібно також зауважити на внутрішньополітичних аспектах діяльності Центральної Ради, а саме в аграрній сфері. У січні 1918 року було створено земельний закон, в основу якого було покладено принцип націоналізації землі. Він викликав двояку реакцію серед представників тогочасного суспільства, оскільки з одного боку, він породжував ілюзії серед бідних селян, тим самим підбурюючи до революційних дій, а з іншого – він налаштував проти влади великих поміщиків і заможних селян, які володіли приватною власністю з періоду Гетьманщини [2, с. 232]. Отже, даний закон був досить неоднорідним, бо не зміг задовольнити значну масу населення, тим самим підірвавши авторитет влади серед народу й заклавши підвалини соціальних виступів проти керуючої верхівки країни.

Далі спробуємо дати оцінку діям Центральної Ради щодо армійського питання. Як відомо, розвиток держави тримається не лише на силі закону й таланту політичних лідерів, а й на потужних збройних силах, здат-

них забезпечити оборонну безпеку на зовнішньополітичному рівні. Дане питання викликало жваве обговорення, однак рішення про створення регулярної армії не було прийнято до кінця діяльності Центральної Ради. Не маючи змоги протистояти наступу більшовиків, лідерам парламенту довелося підписати кабальну угоду з Німеччиною, яка не тільки виснажувала продовольчу базу країни, а в кінцевому рахунку поклала край усім здобуткам Центральної Ради. Подібної думки притримується відомий дослідник О. Субтельний, який стверджує, що безпосередньою причиною закінчення періоду Центральної Ради стала її неспроможність задовольнити німецькі вимоги [3, с. 308].

Говорячи про поразку Центральної Ради, також варто звернути увагу на нерозвиненості українського національного руху. Центральна рада не мала іншого виходу як будувати державність до завершення формування та зміцнення української нації. Як відомо, політика царської Росії малаукраїнофобський характер, і саме через це значна кількість освіченого населення була русифікованою, тобто вороже налаштованою проти українців. Тому гостро постала проблема в підборі висококваліфікованих кадрів для організації адміністративного апарату держави з числа патріотів України [6, с. 125]. Не маючи останнього, Центральна Рада не мала змоги активно підтримувати зносини з губерніями та селом, де зосереджувалося найбільше її потенційних прихильників. Не менш важливою обставиною була відсутність згоди між двома провідними діячами: Винниченком та Петлюрою, щодо проведення подальшої політики. Так, Винниченко був переконаний, що лише радикальна політика здатна призвести до суттєвих змін, у той час як Петлюра наполягав на будівництві інститутів державності. Така неузгодженість та безпорадність керівників Центральної Ради послабила авторитет України на міжнародній арені, тим самим спровокувавши пошук окупаційними військами альтернативної влади в країні [7, с. 334].

Назагал, варто зазначити, що в тому бурхливому часі Центральна Рада зробила все, що могла, виявляючи багато енергії та завзяття. Її багатогранна діяльність сприяла процесам національного відродження України, становленню початків її державності. Але, на жаль, разом з тим Центральна Рада зазнала значних прорахунків у багатьох сферах суспільного життя. Саме тому її історичні уроки слід врахувати і в питаннях побудови сучасної політичної системи України, для того, щоб оминати помилки минулого.

Своїм дослідженням ми зробили спробу аналізу владної політики Центральної Ради, але багато питань залишилося поза нашою увагою, що створює благодатний ґрунт для майбутніх наукових пошуків.

Література:

1. Історія України [В.Ф. Верстюк, О.В. Гарань, О.І. Гуржій та ін.; під ред. В.А. Смолія]. – К., <<Альтернативи>>, 2002. – 472 с.
2. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття: - К.: Укр. письменник, 1993.– 413 с.

3. Субтельний О. Україна: історія / Пер. з англ. Ю. І. Шевчука; С. В. Кульчицького. – К.: Либідь, 1991. – 512 с.
4. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: Довідник з історії України. – К.: Україна, 1993. – 380 с.
5. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії. – К. Либідь, 1993. – 288с.
6. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.І. Кудряченко, Г.І. Калінічева, А.А. Костира.- К.: МАУП, 2006. – 696 с. – Бібліогр.: с. 670–695.
7. Бойко О.Д. Історія України: навчальний посібник 3-тє вид., вип., доп.- К.: Академвидав, 2007. – 688 с.

Сахно М.Т.

(наук. кер. – доц. Лобач К.В.)

*студентка III курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ МАСОНІВ

На наш погляд, тема правозахисного руху в масонській діяльності є актуальною. Проблематика, пов'язана з громадсько-політичними рухами, завжди була однією з пріоритетних в історичній науці, яка досліджує їх витоки, форми, еволюцію і результативність. Віддаючи належне діяльності партій і громадських об'єднань, історики цікавляться також таємними організаціями, передусім масонськими – специфічними й до певної міри загадковими.

До масонства ставляться по-різному: одні вважають його респектабельною і трохи снобістською групою політиків та фінансистів, інші – світовою змовою ультрарадикалів.

Масонські ордени бачили свою місію у зміцненні існуючих державних і громадських режимів у створенні системи світоустрою.

Аналіз останніх публікацій із проблем ідеології масонства свідчить, що науковці розглядають різні аспекти розвитку ідеології цієї загалом таємної організації. Зокрема, питання ландмарки про пошук істини досліджують О. Платонов, Р. Гулд, М. Джейкоб, О. Дем'янов, О. Крижановська, Т. Бакуніна та інші.

З Європи в Україну через Росію і Польщу наприкінці ХVІІІ ст. прийшло масонство. Масонство – один з різновидів суспільного руху, що мав багатомісячну історію. Масони – члени релігійно-етичних організацій «вільних каменярів», що зародилися в Західній Європі в період Серед-